

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

Megjelenik minden szombaton. — A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják. — Nemtagok részére előfizetési díj: egészévre 4 ft., félévre 2 ft., negyedévre 1 ft.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelődés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.

Praedicate Evangelium!

(Egy igen lényeges soroköz jobb állapotok létrehozására.)

Tagadhatlan, hogy napjainkban a nagy lelki rombolással járó hitközöny és vallási indifferentismus már többé nem kizárólagos tulajdona korunk romlott szellemének mindennemű miásmával telt esélyesap uracsoknak, egész a díjnokságig felvitt hivatalnokocskáknak, s rémitő nagy felvilágosodást negélyző falusi és nem falusi előjáróknak: nem, fájdalom! beszívárgott az már élő hite-, buzgó vallásossága-, romlatlan erkölcsé és őszinte becsületességéről egykoron oly megszire ismert népünk közé is, ott rágódik halálthozó rákfenekint népéletünk eddig romlatlan ép testén, mindig tovább terjedve, mindig mélyebbre hatolva.

Irtak már e bajról s annak szülőokairól könyvek- és röpiratokban, cikkeztek hírlapok- és folyóiratokban. És mi az ott felhozott okokat, minők pl. népünknek mindinkább észlelhető elszegényedése, a sok rossz példa, és a fensőbb intéző körök indifferentismust szülő törekvései és intézkedései „qualis enim rex talis est grex” stb. stb. mint a tapasztalásból merítettéket egész készséggel aláírjuk, de bátorkodunk megjegyezni, hogy azok mind csak távolabbi okok, melyeknek romboló hatását teljesen meg lehetne benítani azon egy oknak eltávolításával, melyet az adott alkalommal és megillető helyen, talán csak a tulságig vitt kiméletből nem igen látunk a maga valóságában föl-tüntetni, és a melyet mi népünk hitbeli tudatlansága- és ebből kifolyó vallási közönye- és erkölcselenségével sokkal közelebbi viszonyban hiszünk lenni, hogy sem arról jelenleg hallgathatnánk. Van ugyanis a fönjelzett káros következményü bajnak, a már említettéknél egy sokkal közelebbi oka, s ez — bárha talán egy kissé kényes tárgyat érintünk — mégis bátran kimondjuk, a nyáj pásztorainak aluszékonyságában, hogy ne mondjuk buzgalom hiányában rejlik. „Fides enim ex auditu, quomodo autem audient, nisi praedicaverint?”

A papoknak, mint a legfőbb pásztor Jézus Kristus e földön való helyetteseinek pásztoroknak kell lenniök. Pásztoroknak, kik legeltetnek és őrködnek. Legeltetik a gondozásukra bízott nyájt, az evangélium tiszta s a mérges dudvaktól egyedül men-

tes mezején; őrködnek fölötté és védelmezik manapság legió számra szanaszét száguldozó vérszomjas farkasok orvtámadásai ellen.

De fájdalom! mit tapasztalunk épen ezen a téren! A legnagyobb tétlenséget, a legkönyelműbb kötelemfeledést. Mintha megfagyott volna ajkainkon a isteni szó, mintha emésztő rozsda fogta volna be kezünkben az ige kétélű pallosát! Csak vontatva, mintegy kényszerűségből lépünk a világ legszentebb, legtiszteletre méltóbb tanszékére: a szószékre, s a kislelkű csüggedés vagy buzgalom hiány szülte lethargia megdermesztő ajkainkon az isteni ígét, melylyel a lánglelkű buzgalom égető napsugárként olvasztja föl a hithideg szívek fagyos kérgét. Kevésbe vesszük, csekély, figyelemre méltatjuk ama nagy fontosságú hivatást, melynek horderejét, midőn a nemzetek nagy apostola komolyan fontolóra vette, így kiálta föl: „Vae enim mihi si non praedicavero!” S pedig épen ebben keresendő, mert épen ebben található föl népünk hitközönyének s az ebből folyó erkölcsi süllyedésének legközelebbi, s tehát leghatályosabb oka. A mit nem ismerünk, a miről tiszta, világos és alapos fogalommal nem birunk, azt nem tisztelhetjük, nem is szerethetjük, az iránt föl sem buzduhatunk. De honnan ismerheti meg a szegény nép, mely már rég elfeledé azt, mit ez érdemben a kis kateekismusból némikép elsajátított vala, isteni szépségü vallásunk örök igazságait és helyes szabványait, honnan szerethet magának azokról tiszta, világos és alapos nézeteket, ha szent beszédet heteken, sőt, — hihetetlen, de mégis való, — hónapokon át, vagy épen nem hall, vagy ha igen, nem egyéb az, mint émelyt keltő folytonos, ugyanazon zamatu erkölcsi dorgálás? Midőn templonaink nagyobb részét — tisztelet a dicséretre méltó kivételeknek — sorba járhatjnk azon édes lelki vigasz nélkül, hogy legalább egy évben egyszer, egy hitoktató, hitelemző, szentírás- vagy szertartás magyarázó beszédet hallanánk. Pedig mily szigorú, elodázhatlan kötelessége ez minden oly papnak, kinek vezetésére a hívek Krisztus drága szent vérén megváltott lelkei bízák, s kihez az isteni Mester kevéssel menybenemetele előtt apostolai személyében e kivéteit nem ismerő parancsot intézé: „Elmenvén tanítsatok minden nemzeteket!” — De talán nagyon sötét színben rajzoljuk e sajnos állapotokat? Lehet, de fájdalom a kétségtelen tapasztalat egy per-

ezig sem hagy kétségben a mondottak valósága felől. Már pedig: „Amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica est veritas“. Vagy talán tulerős a gyógyszer, melyet a baj orvoslására használtunk? Lehet, de az sem tagadható, hogy üdült és elmérgesedett fekélyek a rendesnél keményebb szert kívánnak. És végre is első jele, s mondhatni conditio sine qua nonja a javulásnak hibáink föl- és beismerése.

Föl tehát Sion örei, vetközzük le a „Titkos Jelenések“ hét püspökének egyikében is anynyira megrott lanyhaságot; keljünk föl szellemiül lethargiánkból; vegyük kezünkbe ismét az elhanyagolt isteni íge velökig ható pallosát, forgassuk azt egy Isten valódi harcossának bátorsága és buzgalomával; forgassuk úgy, hogy a vezetésünkre bízott nyáj a rája leselkedő fenevadak ellenében megoltalmaztatva, s lelki szükségjeiben teljes kielégítést nyerve, napról napra megerősödjék a hitben élvezetet találjon az erényben, tántoríthatatlan legyen a csábítások ellenében, és akkor biztos reményünk lehet, hogy nem lehet okunk népünk vallási közönye és erkölcsi sülyedése fölött szálnalmat gerjesztő módon siránkozni. Praedicate Evangelium!

Oriens.

Az ókori Görögország és mai (európai) Britania hasonlósága terület vízszintes tagosultság, fekvés s a világban való helyzetök előnyössége tekintetében.

Jelen században a természet tudományok Hercules oszlopáig küzdöttek fel magukat, s ezen emelkedés nem tagadható meg a földirati tudománytól sem. E tudomány mai napság nem elégszik meg a lelket és szellemet öltó statisztikai adatok egymás mellé hordásával, nem éri be részek csoportosításával; hanem kutatja az oksági viszonyt, mely a föld egyes részei és tagjai között létezik s a különböző változásokat és tünémenyeket létrehozta és létrehozza.

Egy ily viszony feltüntetését kísértem meg magam is, midőn a czimben megnevezett két országot egymással összehasonlítom.

Az ókori Görögország területe épen úgy három tagból állott Peloponesus, Hellas és Thessalia s Epirusból, mint a mai európai Britania Angol, Skót- és Irhomból áll, azon különbséggel, hogy azok egymás felett terültek el s csakis kelet nyugoti irányba behatól beltengerek választották el részben egymástól; míg ellenben Anglia és Irland között a tenger éjszaki-déli irányba húzódik.

Britania éjszaki és nyugoti oldala épen úgy emelkedést tanusít, mint Görögországnak keleti része; mindkettőnek partjai mészkőből állanak, azért volt oly könnyű az öböl képződés.

Vízszintes tagosultságaik tekintetében szintén hasonlítanak egymáshoz. Ókori Görögországot kelet, dél és nyugot felől tengerek határolják, s keletről—nyugotra és nyugotról—keletre beltengerek szakítják meg a szárazulatot. Britaniát mind a négy oldalról

tenger környezi s Angliát Irhontól éjszaki-déli irányban az Irtenger választja el.

Görögország déli és keleti részén három-három tengeröböl hatol be a szárazföldre, miből látható, hogy a déli rész, nemkülönben a keleti oldal is sokkal inkább ki volt fejlődve, mint a nyugoti. Britániának déli és keleti oldala hasonlóképen jobban ki van fejlődve, mint a nyugati oldal. Beltengerek nem léteznek ugyan, de pótolja a hiányt a számos folyó és csatorna, melyek Britania egész belső területét behálözzák és a szárazföldet a tengerrel kötik össze.

Görögország és Kis Ázsia közötti szigetek sülyedés folytán jöttek létre; Britania, Német és Franciaországától emelkedés következtében váltak el.

Mindkét állam a mérsékelt égöv alatt terül el, s majdnem egyenlő éghajlattal is bír. Görögországban a legtöbb csapadék télen mutatkozik, s bárha általános tapasztalat szerint a földközi tengertől éjszaki felé haladva őszi, tavaszi, s végre nyári csapadék föbbletet találunk. Britaniáról azt mondhatják, hogy az esős napok egyenlően oszlanak el. Angliában a leggyengébb tél (0,4° R.), a legmelegebb nyár a déli és délnyugoti részen található s a legnagyobb nyári meleg (14,2° R.) Irlandban az esős napok száma évenként 208, tehát nagyobb, mint bárhol Európában, ezért a téli napok, épen úgy mint a nyáriak mérsékelték. Britániában a legnagyobb nyári meleg 22° R., legkeményebb téli hideg pedig 25° R. (Lásd Klöden „Handbuch der Erkunde“ 613 l.) Míg tehát Görögország a földközi tenger befolyása mellett még tökéletesebb orographiai alakulattal is bír, Britania ennek hiányában a szelek áramlatának sokkal inkább ki van téve, mint előbbi, s innen van, hogy habár egyes vidékeken (Skótországbán) csekélyebb, más helyeken (Irlandban) jóval több, azt mondhatjuk átlag véve, hogy Görögországgal majdnem egyenlő vízcsapadékkal bír.

Britania az Atlanti tengerben, Görögország pedig az Atlanti tenger egyik legnagyobb öblében a földközi tengerben terül el. Mindkettőnek igen fontos szerepe volt, illetőleg előbbinek jelenleg is van,

Görögország az ókorban a kis Phönícia és Carthago mellett legfontosabb szerepet játszott, mert ez volt kelet és nyugat, vagyis Európa és Ázsia összekötő kapcsa, világtörténeti fontos fekvése és helyzeténél fogva.

Ennek tulajdonítható, hogy a peloponnesusi és perzsa háborúk alkalmával az európai állapotokat és miveltséget kelettel, a perzsa és arab miveltséget pedig nyugottal megismertette és jelentékeny befolyást gyakorolt továbbá Európa emelkedésére is a szellemi téren a görög és perzsa irodalom, szokások által, melyekből megismerték az európaiak, hogy kelet sem áll, épen oly hátra, mint ahogy képzelték; kelettel való szorosabb összeköttetés folytán lendületet adott az európai kereskedésnek és épen ezért nyerte el világföntosságát, melynél fogva különösen Alexandria alapítása után, már nem csak két, hanem három világrészre gyakorolt befolyást, azokat szorosabb viszony és összeköttetésbe hozta egymással s így az ókorban

az Óvilág fejlődésére és átalakulására igen fontos befolyást gyakorolt.

Görögország hanyatlása után, hol az olasz városok: Genua és Velence, hol pedig később a hanza városok: Hamburg Bréma és Lübeck kerültek előtérbe.

A felfedezések megindulván Belgium, Hollandia s különösen Amerika felfedeztetése óta Britániának jutott azon fontos szerep melylyel Görögország birt az ókorban.

Valamint az ókorban Görögország volt az óvilág ura, elannyira, hogy az ujkor minden mivelte népe ennek köszönheti fejlődését; épen úgy az ujkorban Britania a tengerek királynéja, ipar és kereskedelem tekintetében minden ország példányképe.

Amerika felfedezése óta Britania emelkedett e legmagasabb polczra, mire tagadhatlanul jelentékeny befolyással volt helyzete és fekvése s oceanicus jellege, mit eléggé bizonyít azon körülmény, hogy a continentalis jellegű államok bármily hatalmasok is lettek legyen politikai és társadalmi tekintetben Britániával egyenlő világuralomra szert tenni nem tudtak és talán elmondhatom, hogy nem is tudnak.

Ha az elmondottakból a resultatumot levonjuk, azt tapasztaljuk, mind az ó- mind az ujkorban Európa igen csekély kiterjedésű országai birták a világuralmat, miből világosan kitűnik, hogy helyzetük és fekvésükben rejlik a főök.

Görögország három világrész fejlődésére gyakorolt befolyást szellemi és kereskedelmi szempontból Britania az egész világ felett uralmat gyakorol ipar, kereskedelem és politikai tekintetben. Görögország az óvilág három főisége között mondhatni a középpont áll; Britania az ó és újvilág között foglal helyet.

Móricz Gyula.

Az angolnának éjjeli kirándulásai a szárazon.

Több német természetvizsgálónak azon állítása ellenében, miszerint az angolnák olykor éjjel kikelnek a vízből s a mezőkön táplálékot (különösen borsót és rovarokat) keresnek, a berlini a q u a r i u m igazgatója Dr. H e r m e s azt vitatta, hogy az angolna csak a vízben élhet és csak ott képes enni. Megengedi ugyan, hogy e hal szorosan zárt kopoltyufüveléi miatt huzamosb időig, talán több napig élélhet a szárazon; azt is megengedi, hogy az ifjabb angolnák a tengerből a folyókba és az ivásra képes nyöstények nyáron és őszszel a tengerbe való vándorlásukon az utjokban lévő akadályok, u. m. malmok, vizesések és más hasonleműek kikerülése végett, kikelnek ugyan a vízből, de abba lehetőleg hamar visszatérnek. (Ez csodálatos ösztönre mutatna, mely a materialismus hőseit nagy zavarba hozná). De a borsófüveldekre való utazásukat mesének nyilvánítja, mely a középkorból származik. A természetes, az állat életén alapuló elméletnek az nem felel meg. Vélekedése szerint első, ki e meséről említést tesz A l b e r t u s M a g n u s, ki Frankfurtban 1545-ben ki-

nyomatott „A h a l a k r ó l” czimű könyvében így szól: „Az angolnáról mondják, hogy éjjel a vízből a lencsével, borsóval és babbal bevetett földekre száll”. Továbbá arra szólítja az ellenkező tábor embereit, hogy a borsófüveldekre kiszállott angolnák fogják el és vizsgálják meg gyomruk tartalmát, mert ha borsót ettek, az bizonyosan bennük feltalálható.

A berlini „Fageblatt” szerkesztője, ki Dr. H e r m e s fönebbi állítását közölte, ennek megczáfolása végett legott két tekintélyes természetvizsgálónak ellenkező véleményére hivatkozott és azokat idézte is. Első S c h l e i d e n, ki „A Tenger” czimű munkája második kiadásának 605. lapján így szól: „Az angolnákhoz tartozik a közönséges angolna, a n g u i l l a f l u v i a t i l i s, mely folyókban, tavakban és selejtes vizekben él, és kopoltyufüvelének zárt volta miatt képes a vízből egy időre kikelni és meleg nyári éjjeleken réteket és borsófüveldeket lenni.”

A második L e u n i s, ez S y n o p s i s czimű könyve második kiadásának 302. lapján ezt írja: „Az angolna a légmentesen bezárható kopoltyunyílásainál fogva egy időig a vizen kívül is élhet és meleg nyári éjjeleken rétekre és borsófüveldekre megy, vízi állatokkal él és a rák- és haitojásokat szereti, alkalmilag növényeket is eszik.”

A nevezett lap szerkesztőjének azon felszólítására, hogy jó volna az angolnákot e kirándulásukon frissen kapni és Dr. H e r m e s kívánsága szerint megvizsgálni, több értesítés érkezett különböző helyekről a szerkesztőhöz, melyek S c h l e i d e n és L e u n i s idézéseinél sokkal keményebben czáfolák meg a berlini aquarium igazgatóját. Az egyik értesítő egy szenvedélyes halász így ír:

„A berlini „Fageblatt”-ban szellőztetett angolnakerdést nagy érdeklődéssel kísértem, minthogy mint szenvedélyes halász magam is sok időt és fáradságot fordítottam az angolna életében előforduló homályos mozzanatok kiferkészésére. D. H e r m e s ur állításai késztetnek saját tapasztalataim közlésére. Először is k é t s é g b e v o n h a t l a n u l áll előttem, hogy az angolna olykor kikel a vízből, még pedig nem a vándorlásakor utjában álló akadályok kikerülése végett; hisz az mindig ugyanazon az uton tér vissza a vízbe, a melyen azt elhagyta volt. Én a mecklenburgi tavakban két nyáron át halásztam és ott a sötét, szélesen és meleg éjjeleken fákiyavilágnál nagyszámu angolnát a villával a szárazon szurtam le. Nem miudig borsófüveldeken, hanem többnyire gyeses helyeken az éj beálltával a vízből kikelni és reggel felé a víz felé való irányban találtam azokat. Legnagyobb részét az elfogott angolnákknak magam saját kezemmel vágtam fel és a bevett táplálékot illetőleg megvizsgáltam; de egyikben sem találtam borsót vagy valami növényféléit; de igen egészen frisen lenyelt gilisztákat és csigákat. Ebből azt következtetem, hogy az angolnák időnkint a szárazra kijönnek táplálékot keresni, de állatit. Miért keresi fel az angolna a borsófüveldeket, ezt abból magyarázhatni, hogy a borsófüveldeken a talaj többnyire nedves, a nedves helyet pedig szeretik a csigák. Képes-e általában az angolna a vizen kívül

enni, azt határozottan nem állithatom, mert magam sem láttam; de bizton hiszem abból következtenni, hogy sok még egészen friss, meg nem emésztett csigát találtam az angolnáknak.

A Dunában nincsenek angolnák, sőt egyikében sem azon folyóknak, melyek a fekete tengerbe ömlenek. Mi lehet ennek az oka, miután az egész középtengerben előfordul az angolna, sőt az adriaiban igen gyakran és nagy tömegekben?

A földolokban tehát Albertus Magnusnak, aquinói sz. Tamás körülbelüli tanítójának még is igaza volt és mesét nem beszélt.

Igy czáfoítatnak meg rendre Darwin követői a gyakorlati tudomány által.

TÁRCSA.

A r a d o n.

Oh mily fájdalmas sohaj ez, mely bus kebelemből

E táj látásán hangzik el ajkaimon!

Itt, a lefolyt viharok mezején, ily hang juta hozzám:

Állj meg utas, nézz szét... gyász temető ez a tér!
... Állok, mert hisz a zöld pázsit léptemre sziszeg...
nyög;

És nyomaimban a fű földre borulva kihall!...

A hatvannyolcz és a tizenhárom nyugovónak

Megtapodott pora, vagy szelleme ihlete meg?!

Nem büneért bűnhődött nemzetsége árnya hat így rám;

Ártatlan lelkek lengnek a sírból elém...

És egy titkos erő, ama térre szegezve figyelmem,

Föltár lelkem előtt egy letiport sereget.

Míntha a harcúvgytól piros arczokat elkomorodni

Látnám a sápadt szégyen uralma alatt!

Hát így gyöttri magát a világ első katonája!..

Hát könyeket csordít s hullat a harcúv arcz?!

.. Itt kardot darabokra zuzottan szór a boszus kar.

És a golyó czélpont marczona homloka lett...

Ott, — mert ellenségvérben fürdhetni tilos lett —

Kész fürdetni vasát önkébelében a kar...

Látom... S nézzem e még, hallgassam e borzadalom
közt,

A megalázó láncz mint csörög a rabokon?!

Hősök azok, bámulva tekintnek a szánakozóra.

Hogy megtudhatnák e tünemény nagy okát.

Hősök igen! bár a gyávák utján lepi is meg,

Bárha orozva tör is rájuk a durva halál.

Elpusztult a sereg, vérvével itatja a földet;

Más részét a sors üldözi tengerekig.

Renget a gyászt öltött özvegy, szomorú a danája:

„Sirj-sirj, nincsen apád... árva vagy én kicsikém“!

A bölcső zokogója ijedve szünik keseregni.

Mint ki azon töpreng, árva hogyan lehet ő.

Hol van a lányka, kezéből a szép koszoru s a
borostyán?

... Elhervadt a leány, s porlad a sárga levél...

Meszszire... ott, hol a nép hidegen néz-néz idegenre:

Tört szívvel honvéd bujdosik és nyomorog.

Ott, hol a harczos apák diadalt diadalra nyérének,

Sors-sujtotta utód esd kegyelem kenyeret.

Megjön az est, betakarja sötét árnyával az arczát.

Mely kipirult... sápadt: éh vagy a szégyen után.

Ágya kemény, sziklás; de a hontalan alszik ezen is,

S kétkezik álmában, nem honi ágya e hely?

Felvirad észleli, nem;... mégis mi remélyve tekintget:

Hátha a Balkánban Mátrahegyét leli föl!

Majd meg a buzavetés dallos madarára találván:

Úgy töpreng, hogy mért hagyta a hont ez is el?

Száll a vándor gólyamadár kelepelve fölötte:

Öt csalogatja, hiszen honja felé repül el.

Többször visszarepül... Mit akar? tán elpanaszolja:

„Lába mitől véres“ s gyógyszerészért hova száll.

Szállj el gólyamadár a Tiszának mentire, hol rád

Haldus tó szélén gyermekek éneke vár.

Ur Isten! hát itt csak ilyen zord képre talál a

Multon csüggő szem? Nem terem irt e virány?

Oh hisz a hamvakból fölsarjadt meszsze virányzat

Multja varázsával szívet üdítve hatott.

S bűbájára az elcsüggedt nép esend s nyugalom közt

A népjog diadalát élvezi vágya szerént.

A koronás ajkán hangzott esküt te teremtéd,

S ez mégvédi honunk zürzavarok közepett.

Mert a hol az őskard felvillant, négy tájra mutatva

Egy milliő védő áll ki az ellen elé.

Nem csak a testvérség, idegen nép csatlakozik most;

Volt ellenségek védik a hont közösen.

Hon van a sors-tiprott s átálmodhatja a multat.

Melynek volt örömét élnie nem lehetett.

És unokái között, ha a fák árnyában időzik:

Ősz fürtjén a kívánt béke fuvalma enyelg.

Gyász mezejü Arad! oly szomorú e tér, e sötét mult;

Oh de jövő szebb lét fénye ragyog ma reá!

És így bár a sötét mult fájdalmamra könyüt szül:

Ez, mint egy szebb kor gyöngye ragyog szememen.

Kisebb közlemények.

— Pénzügyministeri rendelet a nyugták bélyegelese tárgyában. Magyar királyi pénzügyminister 1235. ex 1879. Nagyméltóságú Minister Ur! Megbízható forrásból értesültem, hogy az egyházmegyei püspöki, káptalani s más az egyházi hatóságok kezelése alatt álló pénztárakból felvett járandóságokról kiállított nyugták nem láttatnak el a szabályszerű bélyeggel, s hogy a Nagyméltóságod vezetésére bízott ministerium számvevősége e nyugtákat, ha eléje kerülnek nem szokta leletezni. — Az egyházi hatóságok pénztáraitól s az egyházi hatóságok kezelése alatt álló alapokból huzott járandóságokról vagy egyéb kifizetésekről kiállított nyugták, épen úgy, mint bármely más nyugták, a fennálló illetéki szabályok szerint a nyugta értékének megfelelő II. fokozat szerinti bélyeg alá esnek, melyért a kiállító s a nyugtát elfogadó pénztár egyetemlegesen felelősek, s az államkincstár érdekében az illetéki szabályok ezen határozmányaink szoros megtartását okvetlenül meg kell kívánnom, különösen pe-

dig az egyházi hatóságoktól kell elvárnom, hogy a kincstár jogos követeléseinek biztosítását kitelhetőleg előmozdítsák. — Miután azon kiméletnél fogva, melylyel az egyházi hatóságok iránt viseltetem, lehetőleg elkerülni kívánám, hogy a bélyegszemléknek az egyházi pénztárakra való kiterjesztése végett lépéseket tegyek: s főleg, miután a kincstár érdekeinek biztosítását azon az uton is elérhetni hiszem, ha az egyházi hatóságok az illetéki szabályok szoros megtartására figyelmeztetve lesznek: felkérem Nagyméltóságodat, hogy méltóztassék felhíni az egyházi hatóságokat, mi szerint az egyházmegyei érseki, püspöki, káptalani és szorosán vett egyházi pénztárakból, valamint az egyházi hatóságok kezelése alatt levő alapokból kiszolgáltatott járandóságokról kiállított nyugtákat a nyagta értékének megfelelő II. fokozat szerinti bélyeggel látassák el. méltóztassék továbbá saját közegeit s főleg számvétségét is utasítani, hogy a nyagta bélyeg szabályszerű leróvását pontosan ellenőrizzék s a bélyegtelen nyugtákról hivatalos leletet vegyenek fel — Féltreértések elkerülése végett megjegyezni kívánom, hogy azon nyugták, melyek 2 frton alóli összegökről szólnak, valamint amelyek közalap vagy község részére fizetett iskolapénzekről, vagy pedig az alamizna-pénzekről, azaz szűkölködő személyek felszegélyezésére nyújtott csekélyebb adományokról állítanak ki: végre általában mindazon nyugták, melyek nem magánérdekben, hanem a hivatalos egyházi belkezelés céljaira állítanak ki, a fennálló illetéki szabályok szerint bélyegmentesek. Hasonlókép mentesek a lelkészek által a misepénzekről kiállított nyugták is, csakhogy e mentesség a misealapítványok k-matairól kiállított nyugtáakra nem terjed ki. — Teljes reményem van, hogy Nagyméltóságod hatályos figyelmeztetésének kívánatos sikere leendő ezért ismételve kérem, hogy nagybecsű felhívását mielőbb megtéve, arról engem is értesítai méltóztassók. — Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszt. telettem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1880. február hó 10-én. G. Szapáry s. k.

— **Kibucszulás.** Kis-Kapusról írják lapunknak e hó 18-áról: Folyó hó 18-án tartá kibucszulását ft. Fülöp Alajos plébános ur kedvelt híveitől, mely oly érzékeny megindulást idézett elő, hogy a jelenlevők hangos zokogásban törtek ki. Talán előérzetök sugalta a rom. kath. híveknek, sőt a más vallásuaknak is, hogy csakugyan a **derék** jó lelkipásztor ma bucsuzik ki, mert a szokottnál többen jelentek meg az isteni tiszteletre, melynek végén, mint rendesen, ugy most is az oltári szentséggel végáldását adá reánk. Ezután következett az evangéliom olvasása, mely igazán rá illet a bucsuzóra, hogy t. i. „egy **kevéssé** és megláttok engem és ismét egy **kevéssé** és nem láttok engem“. Ezen szavak annyira meghatották a jelenlevőket, hogy a szemek könybe lábbattak. Valóban boldog azon hitközség, melynek egy oly tevékeny, buzgó lelkipásztora van, minő Fülöp Alajos vala 11 évig Kis-Kapus r. k. hitközségének, sőt nemcsak, hanem az egész községnek, mert annyira megtudta nyerni a köztetszést, hogy nincs ember Kis-Kapuson, a ki ne fájlalná eltávozását

Isten legyen vezére a távozonak, jó emléke élni fogközöttünk mindörökké.

— **Török sajátosságok.** Ezeknek száma ugyan végtelen, mi azonban jelenleg csak azokra szorítkozunk, melyek a török nevekre vonatkoznak, s melyekre az ó-szövetségi sz. írásban is akárhány példát találhatunk. A valódi muzulmannak nincsen családi neve, mert az atya halálával kihal neve is és nem száll át gyermekeire. A születés utáni hetedik vagy nyolczadik napon, tehát a körülmetelés alkalmával az ujon szülött gyermek nevet kap, mi különös családi ünnepélylyel van összekötve. Ezen alkalommal az apa vagy nagy-apa rövid fohászt mond az ujdonszülött felett, nevétfülébe sugja s azután a körülálléknak is kihirdeti. Az összes török nevek pedig általában négy osztályba sorozhatók. Az első osztályba tartoznak a Prophéták és Patriarchák nevei, melyek leggyakoribbak: Ibrahím (Abraham), Jussuf (József), Izzed (Izsák), M us s a (Mózes), A í s s a (Jézus), H a r u n (Áron), S o l i m a n (Salamon), I s m a i l (Ismael), M o h a m m e d, H a m e d, M a h m u d (a nagy Proféta nevei menyben, földön és az alvilágban). — Ezen osztályt azoknak nevei követik, kik az Izlam elterjesztésére és megszilárdítására töremüködtek, mint: O s m a n, O m e r, A l i s t b. — A harmadik osztályt képezik azon nevek, melyek ezen szóval „Abd“ (szolga) kezdődnek, mint: A b d A l l a h (Isten szolgálója), A b d e l K a d e r (a Nagylelkű szolgálója). — Végre a negyedik osztályba azon nevek soroztatnak, melyek a „dín“ (vallás) szóba végződnek, mint: S a l a h e d d i n (hitújító), M e h e d d i n (hitsorsos), stb. Ezekhez tartoznak még a) az összetett nevek, mint: H a m e d e l A b d (Mohammed szolgálója); b) azon nevek, melyek valamely tulajdonságot fejeznek ki, mint: H a s s a n (szép) H a k e m (hatalmas), S a i d (szerencsés), M u s t a p h a (Istenválasztott) — A hasonnevek összetévesztésének kikerülése végett pedig még egy melléknevet is szoktak a főnévhez csatolni, mely azonban egészen különböző jelleggel bír, mint az európai családnevek, Ezen mellék-nevek, ha csak valamely tulajdonságot nem jelentenek, mint: E l K e b i r (a Nagy), E l R e k i k (a Sovány) stb., legtöbbsnyire ezen szóval „B e n“ vagy „l b n“ (fia) kezdődnek, melyekhez aztán az atya neve csatoltatik, mint: H a r u n b e n J u s s u f (Áron, József fia) stb. Néha az apa elhagyván saját nevét, fiának vagy leányának nevét veszi föl, eléje téven az A b u (atya) szót, mint: A b u T a l e b (Taleb atyja), A b u B e k r (a szüz atyja) — így nevezte magát Mohammed ipája, miután leányát a nagy Profétának adá feleségül. A nőnevek rendesen valamely tulajdonságot jelentenek, mint: S a i d a (boldog), L o b n a (fehér), D e r i f a (kellemés), D s c h e m i l a (szép), L u l u (gyöngy), S a r a h (virág) stb.

— **Hajdan és most.** Menynyire becses és drága vala a rómaiak korában a tiszta selyemszövet, kiteszik onnan is, hogy H e l i o g a b a l császár volt az első (Kr. u. a III. század elején), ki tiszta selyemből készült ruhát viselt, és A u r e l i á n császári nevének azon szerény kérését, hogy számára egy selyemszövetű

öltözéket készítettne, megtagadá, mivel az nagyon sokba került volna. Még a XVI. század elején is Európában a selyem oly ritka és drága vala, hogy Bölcs Frigyes választó fejedelem kancellárját Mandelsloh Bertholdot, mert ez előtte egyik művésnapon selyem harisnyájában jelent meg, mintegy fődőleg figyelmezteté: „Berthold, Berthold, minő gonosz fényt űz ön! Látja nekem is vannak selyem harisnyáim; de én azokat csak vasár- és ünnepnapokon viselem.” Így egykor, s nem is oly sokkal ezelőtt — és most?

— **A sebészet bölcsőkorában.** Ausztriai Lipót egy Grácban rendezett lovagjáték alkalmával (1194) lováról lebukván, lábát törte. És miután a ma oly meglepő sikerrel alkalmazni szokott csontforrasztás lehetetlennek látszott, azt kívánta a herceg orvosaitól, hogy összeronsolt lábától szabadítanak meg; midőn pedig a seborvosok közül senki sem bátorkodék arra vállalkozni, a herceg kényszerítve érzé magát önön magán segíteni. Tagjának azon részére, hol a műtétet végrehajtani akarta, egy kézi baltát illesztett s szolgáljának megparancsolá arra ráütni. Három hatalmas ütés után az eltávolíttatni kívánt rész elvált ugyan a többitől, de fájdalom, még nagyobb csontzuzódás idéztett elő, és nem sokára beállott az ugynevezett üszög-ösdés (Brand), mely ellen az orvosok újra semmi mentőszert nem találnak tudományuk tárházában, sőt mert ezen csontfenével járó rossz szagot kiállhatatlannak találák, magára hagyták a szerencsétlen herceget, ki több iszonyu kínok közt átélt napok és éjek után az év utolsó napján végre a halálban nyert enyhülést. Valóban erre is rá mondhatjuk: „Hajdan és most” — de, hála Istennek, vigaszteljesebben.

Irodalom.

Megjelent: „Az osztrák-magyar monarchia földrajza” a gymnasiumok negyedik s egyéb közepetudóknak, valamint leánynevelő-intézetek megfelelő osztályai számára. Irta Scholtz Albert főgymnasiumi tanár. (A szövegbe nyomott huszonkilencz térképpel.) Budapest. Franklin társulat magyar irod. intézet és könyvnyomda. 1879. Ára 1 frt 20 kr.

A mű három részre van osztva. I. rész: Az osztrák-magyar monarchiáról általánosságban tárgyal. II. a magyar birodalom részletes földrajzát és a III. rész az osztrák örökös tartományok földrajzát tartalmazza. A II. rész három szakaszban: A magyar birodalom physikai- polgári- és politikai földrajzával foglalkozik: az I. szakasz négy fejezetben, u. m. I. feje: A magyar birodalom alkatrészei, fekvése, nagysága, határai;... II. feje: A magyar birodalom földje; III. feje: A magyar birodalom vizei; IV. A magyar birodalom égalji viszonyai ismertetesét; II. szakasz I. feje: A magyar birodalom lakosai nemzetiség és vallás szerint; II. feje: A magyar birodalom lakosainak közműveltségi viszonyai; III. feje: A magyar birodalom lakosai tartózkodási helyeik szerint; II. szakasz. I. feje: A magyar birodalom alkotmánya,

II-ik fejezet: Közigazgatás című beosztások szerint ismét több pont alá foglalván nevezetesen a folyók vidékeit véve irányul — ismerteti a szoros értelemben vett Magyarországot.

Mi is inkább ismertetni, mint bírálni akarván e művet, nem tehetjük, hogy abból némieket ne idézzünk, jól tudván azt, hogy a mű maga magát legjobban szokta bírálni.

A magyar birodalom polgári földrajzában (40—42 l.) következőleg ír szerző: „Magyarország területén csak egy nemzet van s e nemzet a magyar nemzet..... Minden ember, ki Magyarországon állandóan tartózkodik, az ország jogaiban s kötelességeiben osztozik, a magyar nemzet tagja. A nemzet fogalma ily módon ki nem zárja azon eshetőséget, hogy kebelében több nemzetiség lehet. Nemzetiség alatt ugyanis az egy és ugyanazon nyelvet beszélők összegét értjük. A hazánkban divó különféle nyelvek sokaságát tekintve Magyarország majdnem páratlanul áll a többi erópai államok között. Már a népvándorlás alkalmával is hazánk keresett szinpada volt az Ázsiából Európába özőnlő népeknek. A népvándorlás után a különféle néptajok itt — nyelvök s szokásaik megtartása mellett — ugy a hogy, megfértek egymással. A magyar elemnek jutott a nehéz feladat e népeket egyesíteni, különféle elemekből egy államot alkotni. Ezen feladat — az óriási nehézségek daczára — a magyar nép józan, mérsékelt s tapintatos eljárása következtében — sikerült. A Duna és Tisza vidékén hatalmas állam, még pedig magyar-állam keletkezett, s ezen állam különféle néptörödekei között a magyar népet illette teljes joggal a vezérszerep. S a magyar nép — a mi páratlan a világtörténelemben — nemcsak, hogy nem üldözte a haza más nyelven beszélő lakóseit, nemcsak, hogy szabadtört engedett nekik nemzetiségök további kifejtésére, sőt igen gyakran még kedvezett is a nemzetiségi érzület független fejlődésének s kiváltságokkal emelt egyeseket maga fölé. Évszázadokon keresztül egy holt nyelv képezvén a kapcsot, mely a különféle népelemeket összekapcsolá — a nemzetiségi érdekek háttérbe szorultak a politikai közérdekek elől. Midőn azonban a negyvenes évek elején az irodalmilag is rövid időn át rendkívüli mérvben meggazdagságot magyarnyelv szorítá ki helyéből a latint; midőn Magyarországon a magyarnyelv foglalta el az egész kormányzatban az őt illető helyet, akkor a más nyelven beszélő lakóok régtől szunynyadó nemzetiségi tudata felébredt s elég helytelenül — gyakran a közérdek rovására — igazolatlan követelésekkel lépett fel, melyek az ország egységét is veszélyeztették. Ezen a haza jólétét és erejét nem kis mértékben csökkentő mozgalom azonban ha nem is szűnt meg teljesen, de ereje csökkent; a szenvedély helyét elfoglalta a higgadt gondolkodás, s a magyar nemzet, mint nemzet, ismét egy, a hol az ország érdeke kívánja, s a nemzetiségek ismét jó testvérek, egymáshoz kapcsolva a jó és rossz napokban elválaszthatatlanul. Mindezek alapján, s még hozzá tekintetbe véve, hogy valamely nép hatalmi fölénye nem a nagy számban, de a szellemi felsőbbségben rejlik — felette érdekes volna meg

tudni az egyes nemzetiségek számarányait Magyarország területén. De ennek alapos kipuhatólása hazánkban oly nagy nehézségekkel jár s oly akadályokba ütközik, hogy ettől az utolsó népszámlálás is eltekintett, úgy, hogy csak hozzávetőleg lehet az egyes nemzetiségek számarányairól szólni. Ily hozzávető számítás alapján Magyarország népessége az egyes nemzetiségek szerint következőleg oszlik meg:

Magyar	6.176.612.
Román	2.608.120.
Horvát-szerb	2.380.985.
Német	1.898.202.
Tót	1.835.334.
Orosz	469.420.
Kisebbségi nemzetiség	48.634.
összesen	15.417.327.

Ebből folyólag Magyarországon kevés és azok száma, kik kizárólagosan csak egy nyelvet értenek, csak egy nyelven beszélnek, sőt igen sokan használnak két három, sőt több nyelvet egy formán jól és folyékonyan. Most már az illető melyik nemzetséghöz tartozik? Mi vétessék nemzetisége meghatározásának alapjául? A szülők nyelvét nem lehet alapul venni, mert ezek két különféle nemzetiséghez tartozók lehetnek, s van eset rá, hogy a gyermek a szülők nyelvét csak hiányosan vagy egyáltalában nem beszéli. Születési helye sem lehet irányadó s ép oly kevéssé azon terület melyen lakik, sem a felekezet, melynek tagja.

A nevet sem vehetni alapul, mert eltekintve attól, hogy évenként ezerekre megy azok száma, kik régi családneveiket újjal cserélik fel, van számtalan s napenként tapasztalható példa, hogy magyar hangzású család névvel bíró egyén, nem érti e nyelvet s más részről meg számtalan idegen hangzású névvel bíró büszkeséggel vallja magát magyarnak a szó szorosabb értelmében. Egy eszköz volna csak, a mely, ha nem is teljesen kielégítő, legalább megközelítő adatokat volna képes szolgáltatni, t. i. az önkéntes bevallás. De erre is volt már eset s a magyar elemnek nincs oka azt megköszönni; lehet, hogy ezen az alapon most megbízhatóbb adatok kerülnének ki, de bármennyire is megbízhatók volnának azok, czélra nem vezetnének a gyanúsítások miatt, melyeknek az ily adatok a mi viszonyaink között mindig kivonlának téve stb. . . A mű szellemét ennyiből is meg lehet ismerni. A mi a beosztást illeti, az ellen nem lehet kifogásunk, főképp, ha a folyók vidékei szerinti állandóságot tekintjük; csak hogy itt czélszerűbb — s természetesebbnek — tartjuk a folyók eredeténél kezdve azok lefolyásáig vezetni az ismertetést, nem megfordítva és összevissza kalandozva. — A mellékelt térkép-részletek, mint a földrajzi ismeretek leglényesebb tényezői, alapjai és megőrzői egyik főbecsét teszik a műnek. — Egyes vidékek helységeinek ismertetésében lényeges hibákat és tévedéseket lehet észre venni, minők: ritkán menttek a földrajzok. Ilyen például, hogy többet ne említsek, a 97—98 lapon Gyulafehérvárról: Ipara és kereskedése virágzó, prót., kath. és görög kat. gymnásiummal (?), Sz. keresztur ismert ásványvízzel (?)... Csíkszereda régi váromladdal (?) Illyefalva, leginkább

föld és szőlő (?) műveléssel foglalkozó lakossággal... s a t. . . . Általában sok igaz és való földrajzi ismeretet tartalmaz, de hosszú és szövevényes mondat szerkezete miatt tankönyvnek nem ajánlható.

A napi események köréből

Kinevezések. Főpásztorunk Dr. Fogarasy Mihály ö Nagymélt. Fülöp Alajos kis-kapusi lelkészt Felvinczre, Erődsdi Dávid máréfalvi lelkészt Kis-Kapusra, Ráduly Lajos gyó. szent-miklósi polgári iskolai tanárt Máréfalvára lelkésznek. — továbbá Száva Antal szőkefalvi lelkészt Csik-Rákosra segédlelkésznek, Jung Cs. Lajos bordosi lelkészt Szőkefalvára, Puskás Alajos jobbágyfalvi lelkészt Bodosra, ifj. Pap János köröspataki lelkészt Jobbágyfalvára, Király János bereczki segédlelkészt Köröspatakra lelkésznek méltóztatott kinevezni.

Figyelmeztetés. Minthogy már az 1880. év második negyedébe lépünk tisztelettel kérjük az előfizetőket, hogy előfizetéseiket megújítani; a társulati tagokat, hogy tagdíjaikat befizetni s a kath. szellemi irodalom barátait, hogy a társulatnak új tagokat szerezni szíveskedjenek. Az alapítótagok semmit sem tartoznak fizetni. A pártolótagok 1880-ra 5 frtot, a rendes működő tagok 2 frtot tartoznak fizetni.

Előfizetési összegek: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, évnegyedre 1 frt o. é.

Mind a tagdíjak, mind pedig az előfizetési pénzek „Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat pénztárának Gyula Fehérvárt a várban“ czimen küldendők.

Mint a „Magyar Korona“ írja, a nagy váradi lat. szert. székesegyház százéves jubelaeuma alkalmából tartandó ünnepélyen Ha y n a l d Lajos kalocsai bíbornok-érsek ö Eminentiája is jelen lesz.

Megrendelési fölhívás ily című korrajzra: „A z irdalmas nénéke.“ Flamand nyelven írta Snieder A. Dr. Brinkmann H. német fordítása után magyaritá a kalocsai növendékpapság „Sz. Ágoston“-ról czimzett magyar egyházi-irodalmi „egylete.“

Midőn Snieder A.-nak flamand eredetű korrajzát Dr. Brickmann német fordítása után honi irodalmunkba átültetni elhatároztuk, egyedül azon czél lebegett szemünk előtt: vajha a mélyen tisztelt magyar olvasó közsönségnek egy, a modern társadalmi élet köréből vett s korunk uralkodó szelleme és jellemének leginkább megfelelő tárgyú és irányu kor- és jellemrajz kézbesítésével némi jó szolgálatot tehetnénk.

Egyébiránt a mű belértékét illetőleg mindenestre figyelemreméltó és ajánló azon körülmény, hogy ez már nem csak a német, de már jóval előbb a francia irodalomba is áttétetvén, szerzőjének nemcsak méltányos elismerést, hanem nagy írói hírnevet is alkotott.

Azon jó reményben, hogy e jeles mű magyar fordítása a mélyen tisztelt magyar olvasó közönségnél is helyeslő pártolásra és lelkes fogadtatásra fog találni, egy példány árát csak egy forintba szabtuk.

A könyvet, mely 18—20 8 adretű nyomtatott ivre

fog terjedni, csinos kiállításban még a folyó tanév végén fogjuk utánvéttel a t. megrendelőknek szétküldeni.

Nyolcz. egyszerre megrendelt példány után egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk.

Az aláírási ivateket minél előbb kérjük hozzánk beküldeni.

Kelt Kalocsán. 1880. Sz. Józsefnapján. A kalocsai növ.-papság „Sz.-Ágoston egyletének“ ez évi tagjai.

— **Egy felakasztott története.** 1879. év november hóban két Boszniából jövő asszonyon rettentő gyilkolást vitt véghez két péri legény, Gede Pál és Takács János. A gyilkosok elfogattak és néhány hó múlva mindkettő kötél általi halálra ítéltetett. Gede azonban a börtönben meghalt, még mielőtt az ítéletet végrehajtották volna; Takács ellenben f. hó. 14-én reggel 8 órakor a győri megyeház udvarában, Kozarek bakó által felakasztatott, mely végrehajtás alig 10 percnyi idő műve volt. A törvényszéki orvos, ki szintén jelen volt, többszöri kérdésre állította, hogy már meghalt Kozarek daczára azon intésnek, hogy okvetetlen 15 perczig kell a testnek függnie, kénytelenített őt a bitófáról leemelni és az ott várakozó halottas kocsiába helyezvén, átvitték az újárósi általános kórházba, hogy ott az orvosok ismereteiket a holttest felboncolása által gyarapítsák. A felboncolás előtt Bierbauer Lipót főgymnásiumi tanár villany-folyamot bocsátott a holttesten keresztül, miközben észlelhették, hogy Takács felváltva, kezét, lábát emelgette és néhány pillanat múlva, azon rendültek meg a körülállók, hogy Takács a holtaként vélt lélekzeni kezdett. — Dr. Schmidt a kórház gondnokja azonnal más szobába vitette át Takácsot és ott Pfeiffer közreműködésével sikerült is neki őt rendes lélekzésbe hozni, minekután eszméletlenül feküdt az ágyon, a nélkül hogy egy érthető szót is szólott volna. Így mélyen aludt estig, mikor egy csekélységért annyira felingerlődött, hogy az ápolók szükségesnek látták őt az ágyhoz kötni és így nyugodtan maradt regelig, mikor észrevették, hogy a nyakán levő fekély mind-mind jobban megdagad. — Az orvosok mindent megkíséreltek megmentésére: de Takács meghalt. A felelevenedés okát abban találják, hogy rövid ideig lógott a bitófán, és még hozzájárult a kocsiában való rázkodás és léghuzam, melynek a gyors haladás következtében ki volt téve, és mely a tüdőt ismét mozgásba hozta.

— **Időjárásunk.** Míg az ország többi részeiből gyakori esőzésekről értesülünk, addig Gy.-Fehérvár vidékén folytonos derült időjárás mellett egészen nyári száraz légmérséklet uralkodik. Az őszi vetések közül itt ott némely részeket ki kellett ugyan szántni és újra bevetni; de a nagyobb rész szép fejlődésnek indult s ha egy-két hét alatt jótékony eső öntözi meg a talajt, a gabonatermés igen kedvezőnek mutatkozik, annál is inkább, mert a folyton tartó száraz időjárás mellett

sikerült a tavaszi vetéseket a téli időből fönmaradt nedvességgel ellátott talajon elvégezni.

— **Helyreigazítás.** 127. lapon, „A legyőzött király diadala“ czimű ismertetésben 5. alatt esett sajtó hibák kijavítandók: „Kár lett volna szerzőnek e nagybőjtű beszédsorozatára nézve a régi „nonum prematur in annum“ óvó szabályhoz ragaszkodnia; nem azért, mintha egyetlen egyházi remek beszéden is évekig dolgozni nem lehetne, hanem azért, hogy az ilyen irányu szellemi termékek olvasói sat. . .

— **Pályázati hirdetés a vallás- és közoktatásügyi m. k. ministeriumtól.** A budapesti kir. tudomány-egyetem hittudományi karánál az egyháztörténelem tanszéke 2500 forint évi rendes tanári fizetéssel, évi 400 forint lakbérrel és 10, illetőleg 20 évi szolgálat után 315 és 630 frt előléptetési fokozatokkal üresedésbe jövén, ezen tanszék betöltésére pályázat hirtetetik. Ezen tanszék éinyeréséért folyamodó kath. egyházrendbeli férfiak tudományos készültségöket és tanítóképeségüket kellőleg bizonyító okmányaikkal, püspöki elbocsátó levéllel és életirati vázlattal fölszerelt folyamodványaikat a budapesti kir. tudomány-egyetem hittudománykari decanatusánál f. évi april 30-ig nyujt hatják be.

— **Pályázat.** A homorod-lövetei rom. kath. elemi népiskolánál a segéd kántori teendők végzésével összekapcsolt második tanító állomás üresedésbe jövén, arra ezennel pályázat nyitattik. Évi jövedelme:

1. Az egyházközségtől 250 frt.
2. Az Andrásy-féle iskola-alapból 24 „ 41 kr.
3. Az áhitato: alapok kamatjárulékából 9 „ 93 „
4. Stola járulék 25 „
5. Tandíj 10 „
6. Öt öl kemény tűzifa 25 „
7. Veteményes kert. Négy vékás szántóföld. Hét szekér szénát termő kaszállóhely. Kényelmes tanító lak. Alkalmas gazdasági épületek.
8. Házi használatra elegendő viz ső.

Pályázati határidőül folyó évi május hó 30-ig tüzetik ki. Addig pályázni szándékozók kellően fölszerelt folyamodványleveleket (u. p. Oláhfalva) küldjék be. Kelt Homorod-Lövétén. 1880. aprilis 16. Jakaó Lajos, iskolaszéki elnök.

Szerkesztői telephon.

— „Ész és szív“. Esmélkedések, föl-föl röppenő bolygó reminiscenciák a zavart emlékezet világából minden öszszefüggés, költőiség, egység, alak, rim s a verstechnika teljes elhanyagolásával.

— „Szél és meleg“. A folyékonyág és könnyűség nem hiányzik; de ha költőiséget, eszmét, morált, tanulságot s általában tartalmat keresünk, azt nem találunk.

— „A romulus-monda és Róma alapítása“ igen jó tanulmány s csak alkalomra vár, hogy napvilágot láthasson.

Kiadja: Az erdélyi rom. kath. irodalmi társulat. **Szerkesztő-bizottság.** Felelős szerkesztő: BIRÓ BÉLA. Szerkesztőtársak: BALOGH IGNÁCZ, CSERNI BÉLA, CSISZÉR JÁNOS, Dr. TÓDOR JÓZSEF.

Nyomatott Klüger B. nál, a püsp. lyc. gyorsajtóján, Gyulafehérvártt.